

originalsprog, hvilket i alle tilfælde enten er engelsk eller svensk. Ganske vist er en enkelt af forfatterne italiener, men heldet vil, at artiklen oprindelig blev udgivet på engelsk.

Selvom en meget stor del af forskningsdiskussionen om den antikke økonomi faktisk foregår på engelsk, ville en udførligere bibliografi også i dette tilfælde have bragt lidt mere ligevægt i fremstillingen. Der findes trods alt også en række vigtige bidrag forfattet på f.eks. fransk eller italiensk, og i dens nuværende form opregner bibliografien kun fem titler på andre sprog end engelsk eller svensk. Ved at udbygge bibliografien havde det også været muligt at nævne et par af de lidt ældre, men stadig helt centrale indlæg i debatten, jeg tænker her specielt på M. I. Rostovzeffs værker om hhv. den græske og den romerske økonomi.

Der er virkelig tale om en fremragende artikelsamling, men den gør ikke forskningsdiskussionen ret. Debatten om den antikke økonomi var i sit udspring – og er i grunden stadig – en diskussion mellem de såkaldte modernister og de såkaldte primitivister. Uden på dette sted at gå videre ind herpå kan det fastslås, at dette faktum kun nævnes ganske kort i en af kapitelindledningerne, og at modernisterne kun forekommer som »modstandere« i én af de gengivne artikler.

Det er klart, at forskningen svinger til gunst for primitivisterne, og det er legitimt, at udgiveren også »hører til dette parti«. Alligevel havde jeg fundet det rimeligt at gå nærmere ind på dette aspekt, simpelthen fordi størstedelen af de artikler, der præsenteres, er skrevet som en del af dette opgør og ikke kan forstås til fulde uden at blive set i denne sammenhæng. (Dette gælder i særlig grad bidragene fra Moses Finley). Jeg kan heller ikke helt forstå, at dette ikke er sket. Det havde nemlig været så let: man behøvede blot at gengive Keith Hopkins' indledning til samlebindet »Trade in the Ancient Economy« (hvilken der henvises til s. 10) sammen med J. H. d'Arms oversigtsartikel »M. I. Rostovzeff and M. I. Finley: the Status of Traders in the Roman World«. De er oven i købet begge på engelsk.

Gurli Jacobsen

Den Jyske Historiker Nr. 51-52. Antikken. (Jens Erik Skydsgaard, Signe Isager, Johan Henrik Schreiner, Christian Kvium, Keld Grønder-Hansen, Henrik Tværnø, Tønnes Bekker-Nielsen, Jesper Carlsen, Ittai Gradel, Merete Harding og Birgitte Wåhlin). Aarhus, Aarhus Universitetsforlag, 1990. 196 s., ill. 195 kr.

Antikken? Det er for mange mennesker noget med kejsere og krige, templer med knækkede søjler og en masse potteskår; og så i øvrigt Cæsars Gallerkrige og en masse anden latin eller græsk. Altså kort og godt, erindringer fra skoletidens ofte kedsommelige latin- og oldtidskundskabsundervisning eventuelt parret med minder fra en feriebesejelse ved ruinerne af et eller andet tempel.

Men antikken og studiet af antikkens historie kan også være så meget andet. Faktisk beskæftiger nutidens antikhistorikere sig som regel med emner af en helt anden karakter, og det er det foreliggende temahæfte fra Den jyske Historiker viser. En række, fortrinsvis yngre, danske antikhistorikere skildrer deres meget forskellige arbejdsområder på en let forståelig måde, og selv om kilderne til studierne selvfølgelig enten er på græsk eller latin eller består af arkæologisk materiale (som f.eks. potteskår), er det absolut spændende læsning, der præsenteres.

Artiklerne spænder kronologisk set over hele den græsk-romerske tidsalder, og den kronologiske udvikling er valgt som samlingens ledesnor: Jens Erik Skyds-gaard indleder med en beskrivelse af det oldgræske landbrug, og Birgitte Wåhlin slutter af med at skildre romernes reaktion på visigoternes indtagelse og plyndring af Rom i år 410; en begivenhed, der ofte er sat lig med antikkens ophør.

De forskellige bidrag vidner i sagens natur om et temmelig disparat emnevalg indenfor den nyeste (danske) antikforskning: Der stilles traditionelle kildekritiske spørgsmål »om gode og dårlige kilder til græsk historie« og søges svar i en mere mentalitetshistorisk retning, nemlig mht. den donatistiske kirkes selvforståelse. Nogle forfattere knytter an til velkendte diskussioner indenfor antikkens historie, som f.eks. Roms grundlæggelse, arbejdskraftens status, slaveriets karakter eller kejserkultens stilling i Rom og Italien. Andre tager mindre beagtede emner op til debat som de græske guders rolle som jordejere eller romervejenes betydning for kommunikation og magtudøvelse i Romerriget.

Det er ikke rimeligt her at gå nærmere ind på alle bidragene. Efter min mening er der dog én af artiklerne, som bør fremhæves, simpelthen fordi den repræsenterer noget nyt indenfor dansk antikhistorie. Det drejer sig om Keld Grønder-Hansens »De dødes penge«.

Numismatik er et felt, der i mange år har været fornemt repræsenteret ved danske forskere, men den tilgang Grønder-Hansen har valgt til sit emne, er anderledes end den sædvanlige. Han undersøger først dødemøntskikken i Romerriget med inddragelse af traditionelle skriftlige kilder og et bredt udvalg af møntmaterialet. Det er set før. Derefter bliver resultaterne imidlertid sat i forhold til den moderne psykologiske forståelsesramme af menneskets omgang med døden. Og det kommer der erkendelser ud af, som ikke før har været fremsført hverken i dansk eller international numismatisk forskning.

I den informative og velskrevne indledning »om at studere antikkens historie« skriver Henrik Tvarnø (som er én af samlingens redaktører), at temahæftet først og fremmest er et forsøg på at gøre antikkens historie kendt for det store flertal af danske historikere, der til hverdag beskæftiger sig med andre perioder. Formålet er at gøre opmærksom på, at der faktisk sker en masse indenfor antikkens historie, som kunne bruges sammen med viden fra andre tidsalder, f.eks. til komparative analyser. Dette fromme ønske kan man kun støtte. Alligevel håber jeg, at dette nummer af *Den jyske Historiker* vil få en større læserkreds end som så. Artiklerne og Antikken er også en hel del værd i sig selv.

Gurli Jacobsen

CHRISTIANSEN, ERIK: Romersk historie. JÅU bøger Nr. 1. Aarhus, Aarhus Universitetsforlag, 1989. 190 s., 10 kort. 178 kr.

Jysk Åbent Universitet og Aarhus Universitetsforlag har indgået et samarbejde om at udgive en ny skriferække med titlen »JÅU bøger«. Serien har til formål at stille dansksprogede grundbøger i forskellige fag, der kan studeres på Jysk Åbent Universitet, til rådighed for dets studenter. Samtidig håber man hermed at kunne nå den såkaldt »alment interesserede læser«, og rækken er derfor meget bredt anlagt.

Erik Christiansen indleder serien med et bind om »Romersk historie«. Titlen afspejler, at forfatteren ikke kun vil skrive om Roms historie, men også om